

FILMKULTURA

+ SZERKESZTI: LAJTA ANDORJ +

IV. ÉVFOLYAM
= 4. SZ. =
1931 ÁPRILIS 1

ANTAL JÓZSEF,
az O. M. M. E. alelnöke,
az Ufa budapesti fiók-
jának új igazgatója.

ÁRA 1 PENGŐ

Az

husvéttra tűzi
műsorra a
"Mese a benzinkútrol"
testvérfilmjét:

"DOLLY KARRIERT CSINÁL"

FŐSZEREPLŐK:

DOLLY HAAS,
OSKAR KARLWEISS,
ALFRED ABEL

*
ÁPRILISRA TELT
KASSZÁT BIZTOSÍT

*
Hangszalagos és lemezes
kópiák
raktáron.

A hét eseménye:

ELISABETH BERGNER

első hangos filmjének
premierje.

●
Claudet Anet
regénye nyomán.

●

ARIANE

Az orosz diáklány.

●
Rendezte:
Paul Czinner.

●
Bemutatja a
FORUM
FILMSZINHÁZ
ÉS CAPITOL.

Danubius Mozgóképipari Rt.
VII., Akácia-utca 6. I. 2.
Telefon: József 431-95.

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYOIRAT

IV. ÉVFOLYAM.

= 4. SZÁM. =

1931. ÁPRILIS 1

GYÁRFÁS GYULA,

a Magyar Mozgóképzemengedélyesek Orsz.
Egyesületének ügyvezető alelnöke:

MAGYAR FILM-FELTÁMADÁS!

A feltámadás ünnepén ismét aktuális lett a *magyar film* kérdése, hiszen csak 2—3 hét választ el bennünket attól a pillanattól, amikor ismét magyar szó és a magyar Muzsa hangzik föl a magyar film-studióban. A magyar filmnek nagy és szép *múltja* van. Egy generáció harcolt érte, vannak, akik megbűnhődtek érte, vannak, akik a külföldön szereztek becsületet a magyar névnek, a magyar dicsőségnek, a magyar Geniusnak. És amidőn ma megcsonkítottan, kifosztva, megdermedten állunk itt, a legnagyobb nyomorunk közepette, feltűnik az égbolton a magyar film feltámadásának reményteljes csillaga. A zuglói műterem ablakai nemsokára bevilágítják a magyar égboltot és remény van arra, hogy az évek óta nélkülöző magyar filmerők ismét kenyérhez, munkához jutnak.

A magyar nyelvért ma éppúgy folyik a harc, a küzdelem, mint három évtizeddel ezelőtt, amikor az egyetemi hallgatóság, a lelkes magyar ifjúság küzdött a magyar vezényszóért és ontotta vérért a magyar nyelvért, annak tisztaságáért. Mennyi tüntetés zajlott akkoriban a pesti utcákon, mennyi vér folyt abban az időben Pesten, micsoda tömegmegmozdulások voltak azok! Ime, de itt van a mi honvédségünk, a magyar vezényszó, a

magyar szolgálati nyelv, de *mozgósínházainkban idegen nyelven énekelnek és beszélnek hozzánk*, mintha nem is Magyarországon volnánk, hanem valamelyik külföldi államban. Politikai szuverenitásunk második évtizedében, ím, így forog veszélyben ismét a magyar nyelv. Nekünk, magyar mozgóképszínháztulajdonosoknak, különös lelki érzés az, hogy miként szorítják háttérbe a magyar nyelvet, a magyar gondolatot és a magyar szellemet. A múltban minden tekintetben kötelességünket teljesítettük hazánkkal szemben, rosszban-jóban harcoltunk hazánk boldogulásáért és ma a külföldi szónak és kultúrának vagyunk ismét rabjai, gyarmatosai.

Nemcsak *üzleti* szempontból, hanem a *magyar közönség* nemzeti és erkölcsi szempontjából szükség van a *magyar filmre*, amely a sajtó mellett a magyar kultúra legfontosabb tényezője és hirdetője.

A *magyar film új hőskora* következik. A nagymúltú magyar kinematográfia most kitermeli magából az új tehetségeket: *a szó és a hang* új erőit, hogy az élő szóval hirdesse itthon a magyar ígét, hogy élő magyar nyelven szórakoztassa a magyar közönséget. A magyar filmgyártás új korszaka új határkö a magyar filmszínházak történetében is, mert a magyar filmek játzásával komoly és

értékes tényezője lesz a magyar közművelődésnek. Ebben az új korszakban a magyar filmszínházak *gépeikkel, felszereléseikkel és minden lelkületükkel ott állanak a magyar film mellett* és egyben várjuk a magyar magántőkét, a magyar alkotóerőt és az állam legmeszebbremenő erkölcs és anyagi támogatását.

A magyar film kérdése a mai nagy nyomorúságban és munkanélküliségben komoly nemzetgazdasági probléma is, mert

rengeteg értékes embernek munkaalkalmat és kereseti lehetőséget nyújt és a magyar mozgóképszínházakat a jelenlegi tespedéséből kiemeli, elhárítja felőlük a teljes tönkremenetel biztos útját.

Az 1931. év Husvétja hozza meg a magyar feltámadás mellett a magyar film újjászületését és megerősödését. Ezért imádkozunk mindannyian, hogy a komoly alkotómunka újabb megindulásával mindannyian megtalálhassuk a régóta várt boldogságot és megélhetésünket.

PALÁGYI RÓBERT dr.,

a Magyar Mozgóképzemengedélyesek
Orsz. Egyesületének ügyésze:

FILM, HANGOSFILM ÉS SZERZŐIJOG

2. KI A FILM SZERZŐJE?

A rendező: a filmalkotás agya-lelke. Az ő tudása, elgondolása, művészi érzéke, ízlése, lendülete viszi előre, az alkalmazott színművészek, a technikai művészek (építész, operatőr stb.) új művészeti produktomot teremtő munkáját. Minden a rendezőtől indul ki. Mindenért ő felelős. A színpad építőművészi beállítása, a jelenés módja, az előadó művész megjelenése és minden mozdulata, a felvételeket készítő operatőr tevékenysége tőle függ. Mindenki az ő intését, utasítását várja. Ezeremsternek kell lennie a filmrendezőnek. A film millió aprósága, parányokig menő elmélyedést és átgondolást kíván. Ha az elkészült film egészen tökéletes, — elvillan akár észrevétlenül is szemeink előtt ezer művészi elgondolás kisebb-nagyobb remek termése. De legyen valami tökéletlen vagy csak felületes, rögtön látjuk: a rendező elaludt.

Fájdalom, a rendező, építész, operatőr, előadóművészek joghelyzetének közelebbi méltatásától el kell tekintenünk és folytatni kell saját témánkat: ki a film szerzője, kié a film szerzői joga? Azt

már tudjuk, hogy az alapul fekvő mű szerzői jogából a filmesítés jogát meg kellett a vállalkozónak szerezni és meg kellett szereznie a filmszcenáriumnak, mint írói műnek idevágó szerzői jogát is. Előre kell bocsátanom, sem magyar szerzői törvényünk, sem a berni egyezmény berlini szövege nem mondják meg, *ki az elkészült film szerzője*. Törvényünk ugyanis nem ad általános szerzői jogot a szerzőnek; minden kiaknázási lehetőségre kiható általános szerzői jogot — mint a francia jog — nem ismer, hanem egyenként állapítja meg azokat a jogszolgáltatásokat, kiaknázási lehetőségeket, melyekre vonatkozó kizárólagos rendelkezési jogot biztosít a szerzőnek. Amely kiaknázási módra a törvény kifejezetten szerzői jogot nem statuál, vagy amire helyes jogszabály-magyarázat útján a törvény szavait kiterjeszteni nem lehet, arra a *kiaknázási módra a szerzőnek nincs szerzői joga*. Ilyen például az írói művek nyilvános előadása, amely ellen a törvény a szerzőt nem védi. A törvény csak a kiaknázási módokat sorolja fel és megállapítja, hogy ezekre a módokra a szerzőnek monopóliumot ad. De azt sehol sem mondja meg, hogy *ki a szerzője?*

Szabályozza a törvény (1. §-ában), hogy az írók ilyen jogok, (45. §-ában) a zenemű szerzőjét ezek és ezek a jogok, a fényképeszeti mű szerzőjét pedig a (68. és 70. §§-okban) felsorolt jogok illetik, de nem nyilatkozik arról, kit tekint az írói stb. művek szerzőjének? A törvényhozó ezt nyilván nem tartotta szükségesnek, gondolván, az élet és ennek nyomán a bíró úgyis tudja, ki a szerző. És ebben a törvénynek igaza is van. A második §-ában ugyan „a szerzővel egyenlő védelemben” részesíti az adalékokból vagy több műből szerkesztett gyűjteményes műre, mint egészre nézve a szerkesztőt és utal az ilyen gyűjteményes műben levő kettős szerzői jogra: az egyes cikkek — adalékok — tekintetében a cikkíró önálló szerzői jogára, a teljes műre — tehát a gyűjteményre, mint egységre nézve pedig — az összegyűjtő szerkesztő jogára. Van olyan felfogás, amely szerint a filmvállalkozó olyan értelemben szerző, mint a *lexikon szerkesztője*. Itt is az egyes adalékokon az adalék szerzőjének van joga, a filmnél is annak, aki a *film egyes részeit alkotta*. De azért, mint a szerkesztőnek, a mű egészén, úgy vitatják a filmvállalkozó szerzői jogát a film egészén azon a címen, hogy az egészet ő akarta és ő gyűjtötte össze. Egyébként törvényünk és a berni egyezménynek az a rendszere, hogy feltételezi, nincs vita abban, ki a szerző? Amint a dolgok túlnyomó esetében, nincs is vita. Annál nagyobb a vita a filmnél.

A magyar törvény a filmnél is hallgat. Csak azt mondja 73. §-ában: „Mozgófénykép-mutatvány alakjában megjelenő termék (mozgófényképeszeti mű) tartalma szerint az írói művekkel, a képzőművészeti alkotásokkal vagy a fényképeszeti művekkel egyenlő védelemben részesül.” (Nincs felsorolva a zenemű.)

Mely feltételek mellett részesül védelemben a film, ezt a kérdést most ne érintsük. Egyelőre azt látjuk: önálló, sajátlagos filmszerzői jogot nem szabályoz a törvény, csak azt mondja, vizs-

gáld meg, te bíró, mi van a filmben: írói vagy képzőművészeti alkotás, vagy fényképeszeti mű: eszerint add meg a védelmet. *Ismétlem, zenei műről nincs szó*, aminek a hangosfilm taglalásánál lesz jelentősége.

Kétségtelen, a törvényhozó is érezte a szerző megjelölésének nehézségét és megkerülte a kérdést: amit helyesnek nem mondhatunk. Ha a berni egyezmény szerkesztői a film csecsemőkorában, 1908-ban ennyire óvatosak voltak, — azt meg lehetett érteni. A német szerzői jogi törvény is 1910-ben keletkezett. Ez a törvény is hallgat róla: ez is érthető. De 1921-ben már a filmprobléma kibontakozott, legalább is a némafilmlet életmegnyilvánulása minden szempontjából már ismertük. Nyilván nem óhajtott a magyar törvényhozás *újítóként* fellépni ebben a kérdésben.

Térjünk már most vissza a törvényre. Tehát a film vagy az írói, vagy a képzőművészeti, vagy végül a fényképeszeti művekre megállapított védelmet élvezi. Azt tudjuk, hogy az első kettő védelmi ideje a szerző életén át és halála után még 50 évig tart, a fényképeszeti mű védelme pedig az eredeti felvétel szerzője javára 15 évre terjed attól a naptári év lefolyásától számítva, amelyen a fényképeszeti mű először megjelent. *Tehát nem amikor keletkezett, hanem amikor először megjelent a közönség számára.*

A film fényképeszeti mű lévén, — már előre is leszögezhetjük — sohasem állhat védelem nélkül. Tizenöt évi oltalma legalább van. Abban nincs kétség, hogy a fényképeszeti részre vonatkozó oltalom az eredeti felvétel szerzőjét — ez esetben az operatőrt — illeti. Itt van tehát a *harmadik szerzői jogosított*.

A gyakorlat, — a szerzői jog szempontjából is — jelentős módon két kategóriát állít fel a filmekre vonatkozóan: az egyszerűen referáló és a drámai filmeket. Használjuk fel ezt a megkülönböztetést. Ennek a felosztásnak lényeges jelentősége van.

A törvény a berni egyezményre tá-

maszkodva, a filmnek csak akkor ad speciális filmszerzői jogi oltalmat a fényképészeti oltalmon felül:

a) ha a film szerzője, a cselekmény kitalálásában a műnek egyéni és eredeti jelleget adott, vagy

b) ha a film szerzője a bemutatott események és egyéb ábrázolások csoportosításában a műnek egyéni és eredeti jelleget adott;

c) vagy végül, ha ezt az egyéni és eredeti jelleget a film, a szerzőtől *egyéb módon* kapta.

Az egyszerűen referáló film, amely egy felvonulást, vagy versenyt, vagy tájat mutat be, — nem élvezi a filmnek azt a *speciális és hosszabb ideig tartó védelmét*, amelyet érintettünk, csak a fényképészeti művek 15 éves oltalmát, mert az ilyen felvétel szerzője, sem a cselekményt ki nem találta, sem azt egyénien és eredeti módon színre nem alkalmazta, el nem rendezte. Az ilyen referáló felvételek között rendszerint nincs olyan összeállító, csoportosító, eredeti *tevékenység*, amely a fényképészeti felvételeknek eredeti és egyéni jelleget, tehát a fényképészeti mű művészi értékét meghaladó filmmű jellegét biztosíthatná.

A filmnek másik és pedig túlnyomó csoportjánál, a *drámai filmnél*, már szembeötlő az a tevékenység, amelynek nyomán az *egyéni és eredeti* filmmű előállott. Ez a kifejezés „egyéni” és „eredeti” a berni egyezmény 14. cikkéből vett át. 1908-ban ez a pleonazmus talán indokolt volt. Az 1928. évi római diplomáciai konferencia, amely a berni egyezmény szövegét ismét revideálta, — csak a revízió még nem nyert törvényhozási jóváhagyást — kihagyta ezt a részletes körülírást. Eredetileg a konvenció úgy beszélt, a szerzőt megilleti a védelem, ha „par les dispositifs de la mise en scène”, vagy „par le combinaison des incidents représentés” jelentkezik az egyéni és eredeti jelleg. Most a konvenció már így beszél:

„Sont protégées comme oeuvres littéraires ou artistiques les productions ciné-

matographiques, lorsque l'auteur aura donné a l'oeuvre un caractère original. Si ce caractère fait défaut, le production cinématographique jouit de la protection des oeuvres photographiques.”

Vagyis a konvenció szövege nem kérdezi, *mivel* adott a filmmű szerzője a filmműnek eredeti jelleget, a színrealkalmazással, elrendezéssel, csoportosítással vagy egyébvel, csak az a fontos, hogy a film más legyen, mint az a mű, melyből készült, tehát *eredetiség* legyen benne, *új művészeti megnyilatkozásokat* tartalmazzon.

A bíró a konkrét esetben az élet ismerete és az összes körülmények méltatása alapján fogja keresni és eldönteni, jár-e a filmműnek megfelelő nagyobb védelem az *eredeti jelleg* folytán, vagy marad-e a fotográfia alsóbb védelmi rétegeiben az eredetiség hiánya miatt.

De ha már eldöntöttük, hogy adott esetben a színrealkalmazás, elrendezés, vagy az események csoportosítása olyan eredeti, hogy a filmművet a filmszerzőjogi hosszabb védelem illeti, — vissza kell térnünk arra a kérdésre, hogy ez a jog kié? Az alapul fekvő regény, dráma vagy novella szerzőjé-e, a filmszenárium szerzőjé-e, a rendezőé, operatőré, előadó színészeké-e, a vállalkozóé-e, aki-ről fel tételzni, hogy nemcsak a pénzt adta, de a mű és megvalósítók — les createurs — kiszemelésében tevékeny részt vesz.

E kérdésnek fontossága van. Csak az van legitimálva a sokszor egészen nagy vagyoni értékű film értékesítése és a védelmi lépések megtétele körül, aki a szerzői jog fölött rendelkezik. Nem közömbös, ki van legitimálva a jogszabályok alapján, mert szerződés alapján legitimálva lehet egy pékmester is, ha a jogot reá ruházzák.

~~~~~

HALLGASSA MEG A TELEFONGYÁR
FOTÓCELLÁS ÉS LEMEZES REND-
SZERÜ LEADÓGÉPÉT, MEGGYŐZŐ-
DIK ANNAK KIVÁLÓSÁGÁRÓL!

~~~~~

Dr. KÖRMÖCZI EMIL,
m. kir. egészségügyi főtanácsos,
a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület
igazgató-főorvosa:

MAGYAR ÉS KÜLFOLDI EGÉSZSÉGÜGYI FILMEK A BUDAPESTI MENTŐKNÉL

A tól az időtől fogva, hogy a filmgyártás levetette első gyermekeipőit és nagyobb mértékben terjedt el, különösen pedig azóta, hogy felismerték a film jelentőségét a szemléltető oktatás terén, a világ összes mentőegyesületei tudatára ébredtek annak, hogy munkájukat jelentős módon megkönnyíti a film. Éppen ezért minden mentőegylet készített egy vagy több filmet, amelyen az első segítségnyújtást mutatja be. Részben az egyes államok egészségüggyel foglalkozó minisztériumainak propagandaosztályai készítették ilyen filmeket, részben pedig a Nemzetközi Vöröskereszt Egyesület.

A Nemzetközi Vöröskereszt Egyesület propagandafilmjének az a különös érdekessége, hogy a mentés módját a világ különféle részeiben mutatja be. Így például a filmből megtudjuk, hogyan nyújtanak első segítséget a Szahara sivatagon, az Alpesekben, a tengeren, Grönlandban és még vagy egy tucat különféle helyen.

A Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület is rájött csakhamar a film óriási propagatív erejére és ezért a filmet is az első segítségnyújtás szolgálatába állította. Sőt a B. Ö. M. E. tovább ment, mert több filmet is készített eddig.

Az első mentőfilm 1926-ban készült Magyarországon a Magyar-Holland Kultúrgazdasági r.-t. áldozatkészsége folytán. Ez a film azonban nem annyira oktató, mint inkább propaganda kép volt, mert az Egyesület működését és szervezetét mutatta be.

1927-ben készült el tulajdonképpen első oktatófilmünk a népjóléti minisztérium

propagandaosztályának anyagi és erkölcsi segítségével. Ennek a filmnek nagy hasznát láttuk, igen nagy sikere volt úgy budapesti, mint vidéki elsősegély-tanfolyamainkon, valamint ismeretterjesztő előadásunkon is. A filmet a népjóléti minisztérium propagandaosztálya számos vidéki iskolában és egyesületben is bemutatta.

A minisztérium áldozatkészségének, valamint ennek a film sikerének köszönhető, hogy 1928-ban újabb filmet készíthettünk, amely a vízből való mentést mutatja be, még pedig minden segédeszköz igénybevétele nélkül, tehát tisztán úszással.

Ugyanezt a filmet tavaly, 1930-ban is megcsináltuk javított kiadásban és egy új második része, amely a vízből való mentést segédeszközök — csónak, motoros — igénybevételevel mutatja be.

Az itt felsorolt filmekon kívül kilencvenkét diapozitívet is bemutatunk rendszeresen mentőtanfolyamainkon és első segélynyújtásról tartott előadásainkon. Azt tapasztaltuk ugyanis, hogy a tanfolyamok résztvevői, illetőleg az előadások hallgatói sokkal jobban megjegyzik maguknak a tudnivalókat akkor, ha a természetben való bemutatás után, még képen vagy mozgófényképen is látják az egyes kötözési módokat.

Vannak azután speciális filmjeink is. Így például a gépjárművezetők részére rendezett tanfolyamokon, azok oktatása és nevelése céljából bemutatjuk Gergelyffy Gábor dr. rendőrtanácsos filmjét, amelynek *A szívek keresztje* a címe, továbbá egy *Berlin forgatagában* című német filmet, amely a nagyvárosi közlekedés körében előforduló baleseteket, az azok ellen való védekezést, illetőleg azok

elhárítását, végül az elsősegélynyújtást mutatja be. Ezt a filmet a német rendőrség propagandaosztálya készítette.

Általában azt tapasztaljuk, hogy filmek bemutatásának igen jó hatása van a tanfolyamok hallgatóira, mert a fásasztó másfélórás előadás után még mindig örömmel nézik meg a filmet.

Épen ezért elhatároztuk, hogy mihelyt anyagi lehetőségeink nyílnak, még több „mentő-filmet” készítettünk. Mindegyik filmünk úgy van megcsinálva, hogy az nemcsak oktató, hanem szórakoztató is, úgy hogy minden mozgószínházi előadásra bemutatathatók.

BORHEGYI JÁNOS,
az Olympia-filmszínház igazgatója:

FILMPOLITIKAI SZÉLJEGYZETEK

A FOTÓCELLA

A magyar mozgóképszínházak rossz üzletmenete csak 20 százalék erejéig tudható be a rossz gazdasági viszonyoknak, míg a kedvezőtlen üzletmenet igazi oka a *hangosfilm*. A nagyközönség nagy része nem érti a német és angol nyelvet és ez az oka annak, hogy a *dialogfilmeket* nem szeretik, és mert a legtöbb filmszínházban a *hangvisszaadás* olyan rossz, hogy emiatt a nagyközönség egyik tekintélyes része elmaradt és csakis azt a néhány igen kitűnő hangosfilmnek elhíresztelt filmet nézi meg. A nagyközönség az utóbbi hónapokban megtanult egyet-mást és így megtanulta azt is, hogy a legtöbb mozgószínházban a hangvisszaadás *tulajdonképpen megerősített gramofonzene*. Csodálatos, hogy a mozgóképszínházak olyan kevés gondot fordítanak a hangvisszaadás kérdésére és nem törődnek annak a jelentőségével. A túl-hosszú műsor is sokszor unalmat és elkedvetlenkedést kelt a közönség körében és így inkább a kitűnő visszaadásra kellene jobban ügyelni, mint a 30 és egy-néhány felvonásra. Nagy bajnak tartom, hogy a legtöbb filmszínházban nem szereltek még föl *fotoállát* a gépekre és így a legtöbb helyen csakis a gramofonkísérettel ellátott filmzenét és filmkísérőbeszédet szolgáltatják. A lemezes filmek

nél is különben nagy bajok vannak: a vidék már csak a meglehetősen elhasznált lemezeket kapja, ami természetesen hátrányára van az előadásnak. Külföldön a kis mozgóképszínházak csakis *fotoállával* dolgoznak, mert ez jobban biztosítja számukra az előadás síma lefolyását. Amivel többre kerül egy *fotoállás* gép, annyit megtakaríthatnak néhány hónapra belül a lemezek kölcsöndíján. A *fotoállának* hallatlan előnyei vannak a lemezes hangosfilmmel szemben, ezeket az előnyöket sorjában föl lehetne sorolni. Ám a *fotoállát* megvásárlásánál is vigyázni kell, ott is vannak márkák és sebtiben összeállított *fotoállák*, amelyek nem szolgálják azt a célt, amelyet szolgálniuk kellene. A mozgóképszínházak tehát *nagyon vigyáznak* arra, hogy *milyen fotoállát* vásárolnak, mert itt is a *minőségre* és a *márkára* kell a fősúlyt fektetniök. Bécsben 170 mozgóképszínház közül 100 hangosfilm-színház, 70 inkább *néma* maradt, mert nem tudott jó *fotoállás* gépet fölszerelni. Hasonló a helyzet Prágában és Münchenben, ahol szintén a *fotoállát* mellett alakult ki a mozgóképszínházak véleménye.

A DRÁGA FILMVÁSÁRLÁSOK ÉS AZOK KOVÉI KEZMÉNYEI

A közelmúltban résztvettem a Mozgóképipari Egyesület egyik taggyűlésén és megállapítottam, hogy ebben a házban *ugyanazok* a bajok, mint a társegyesület

épületében. Itt is, ott is előállnak hirtelen támadt eszmékkel, ötletekkel és indítványokkal, amelyeket a többség szinte alapos megfontolás nélkül elfogad és csak a gyakorlatban látják, hogy ezek az indítványok keresztülvihetetlenek, így tehát a tagok azokat nem respektálják, ami az egyesületek tekintélyeinek a destruálására vezet. Azonban csodálatos, hogy még sohasem fordult elő eset, amikor valamely határozat ne nem tartása miatt az egyesületek vezetőségei a megállapodás megszegői ellen retorzióval éltek volna. Túlságosan nagy a barátság külsőleg, de facto azonban *mindenki örül, ha a másikat valami baj éri...*

Ezen az értekezleten súlyos siramok hangzottak el a Filmipari Alapnak fizetendő filmenkénti körülbelüli 400 dollár miatt és többen úgy adták elő a dolgot, hogy kizárólag ez a 400 dollár az oka annak, hogy a filmkölcsonzóknek rosszul megy. Arról azonban senki sem beszélt, hogy filmkölcsonzóink, különösen az utóbbi évben, *hihetetlen könnyelműséggel* jártak el a filmek bevásárlásánál. Olyan külföldi filmügynökökkel kerültek összekötetésbe, akiknek sikerült a budapesti filmkölcsonzóktól egy szépen előadott mesére sok ezer dollárt kicsalni. Kereken ki kell jelentenem, hogy a budapesti filmkölcsonzók közül *egyik sem járt el a kötelező kereskedői gondossággal és óvatossággal*, mert nem tudom elképzelni, hogy egy vidéki szatócs, aki 100—200 pengőért árut rendel, ne tudja előre, hogy *milyen* árut vásárol. Hogy a filmszakmában szokás üzleteket *ilyen alapon kötni*, még nem kötelez senkit sem arra, hogy adjon sokezer dollárt olyan filmekért, amelyeknek *gyártását még meg sem kezdték*. A filmkölcsonzók most természetesen megesküsznek arra, hogy soha többé ilyen konkurenciát, mint eddig, *egymás ellen nem fejtenek ki*, nekem azonban az a meggyőződésem, hogy ezt az elhatározást a jövőben *egyik sem fogja betartani*.

A RÓMAI KONGRESSZUS

A Mozgóképszínházigazgatók Nemzetközi Szövetsége a tavalyi brüsszeli kongresszus határozata folytán az 1931. évi nemzetközi nagygyűlését május 18-tól május 22-ig tartja Rómában a Nemzetközi Oktatófilm-Intézet helyiségében. A római kongresszust a Federazione Nazionale Fascista delle Industrie dello Spettacolo rendezti és most küldte be hozzánk a májusi kongresszus programját:

Május 18 (hétfő) d. e. 10 órákor: A kongresszusi megbízottak fogadtatása. A meghatalmazások igazolása. A bizottságok kijelölése és megalakulása, valamint a bizottságok elnökeinek és előadóinak a megválasztása.

Délután 4 órákor: A kongresszus megnyitása a Capitoliumban.

Május 19 (kedd) d. e. 10 órákor: Kongresszusi ülés. Bizottsági ülések.

Délután 4 órákor: Bizottsági ülések.

Május 20 (szerda) d. e. 10 órákor: Bizottsági ülések.

Délután 4 órákor: Róma kormányzója ünnepélyesen fogadja a kongresszusi résztvevőket a Capitoliumban, majd utána a capitoliumi múzeumok megtekintése.

Este 10 órákor: Díszelőadás a Super-cinemában.

Május 21, d. e. 10 órákor: Kongresszusi ülés. Bizottsági ülések.

Délután 3 órákor: Kongresszusi záróülés, majd a Cines-filmgyár telepeinek a megtekintése.

Este 9 órákor: Az Általános Fascista Ipari Szövetség díszvacsorája a résztvevők tiszteletére.

Május 22 (péntek): Kirándulás Nápolyba és Pompejibe. Ezt a kirándulást, valamint a kongresszus ideje alatt felmerülő római és romakörnyéki kirándulásokat a Compagnia Italiana Turismo (CIT) rendezti olcsó árak mellett.

A kongresszus alkalmával az olasz királyi államvasutak az olasz vasutakon 50% árengedményt adnak és ezekkel a jegyekkel a kongresszusi résztvevők május 5. és június 5. között tetszés szerinti olasz helyekre rándulhatnak ki.

A MAGYAR IPAR, A MAGYAR FILM-TECHNIKA NAGY DIADALA A TÖKÉLETES TELEFONGYÁRI HANGOSFILM-LEADÓGÉP. A GÉP FOTÓCELLÁS ÉS LEMEZES RENDSZERŰ.

NÉMETH DEZSŐ
filmrendező:

A MEGFILMESITETT TABÁN

Tabán halálra van ítélve, az omladozó, öreg épületek végső napjaikat élik. A modern építkezés hatalmas házgyűrűi folyton szűkítik a helyet a romantika kedves fészke körül. A pesti közönségnek annyira szívéhez nőtt városrészt elkoptatta az idő vasfoga. A nyári esték dalamos hangulatát az öreg lombok alatt megbújó vacsorázó helyek muzsikáját, a nagyváros lüktető zaja nemsokára örökre eltemeti. A szárnypróbálgató festőnövendékek kedvenc tanyáját, a gidres-gödrös utakat, a sárguló házakat, a virágos erkélyeket, a zölddel befutott rozoga kerítéseket lassan legázolják a XX. század felhőkbe tekintő bérpalotái.

Fővárosunk területén ez a tarka-barka városrész olyan, mint egy értékes, színes történet. A fáradt, agg városrész érzi a végét és hallgatag megnyugvással figyel az egyre közelebb hallatszó csákányütésekre. Mielőtt a rombolást megkezdenék, mutassak a város urai egy kis jószívűséget a sárga, düledező falak iránt. A kedves, öreg Tabán szeretetet érdemel és emléket szívénkbe zárva, meg kell őrizni. A *filmfelvevőgép* objektív szemével cirogassa végig a gödrös utakat, a fakó házakat, hogy a filmtekercesk hosszú életet adó ereje megörökíthesse a melegszívű polgároknak és rajongó ifjúságnak az annyi szép emléket és nagy időket rejtő egykor büszke Tabán emléket. A németek elkészítették a „Nagyváros szimfóniáját”, a franciák a „Páris” című hangulatos, eredeti felvételekből álló, tanulságos filmművüket.

Ezeknek a filmműveknek minden egyes métere a *házaszeretetet és a filmkultúrát* tükrözi: ez a pár száz méteres tekeres a két ország értékes relikviái közé tartozik.

Ugyanígy joggal nevezhetjük a budai Tabánt is nemzeti értéknek az innen kiáradó romantika a fényes magyar múlt-

ról regél, az emlékek nyomán az omladozó falak szinte kíváncznak ezerszínűségükkel a felvevőgép éles szeme elé. A technika és az építkezés rohamos fejlődése kikényszeríti a Tabán lebontását; egy rövid emberöltő s a budai hegyoldalt karcosú, modern épületek, nyaralók, bérházak, felvonók, kis hegyivasutak szelik keresztül-kasul s az eljövendő ifjú magyar generáció a XX. század zajos városnegyedében, a felhőkarcolók útvesztőiben, a száguldó géptömegek között megfeledkezik majd a török uralom keserves — és a 49-es honvédrohamok dicső — színhelyéről.

Ha nem gondoskodunk a Tabán megörökítéséről, — amit legcélszerűbben filmre fotografálással érhetünk el — az ifjúságtól és a megcsonkított magyar nemzettől mi magunk rabolunk el olyan földdarabot, amit ezer éven keresztül magyar vér öntözött s az ifjúság, a polgárság és a nemzet büszkesége volt.

Az elmondottak szívémből kívánczoltak, a Tabán a lelkemhez nőtt, szeretnék harcos katonája lenni, hogy a magyar kultúra nevében a filmtechnika zászlója alatt a magyarság maradandó értékei közé, mint kész filmművet sorozhassam. A Tabán *szenáriumát kétféle formában*: hangos és néma változatban is megírtam. Az egyik témát az ifjúság és az iskolák részére terveztem, a másik egy a Tabánban lezajló történet, novellaszerű zsűzsé keretében — a nagyközönség számára készült. Mindkét filmben a magyar muzsika uralkodik, a dalokon kívül harmonika, tárogató szóló és „srammli” zene szerepel. A *szenáriumot* úgy szerkesztettem, hogy a régi városrészrel paralell rövid pillanatnyi képegységekben a modern Budapestről is felvételt eszközölhessünk.

A *szenáriumot* közel 30 rajzzal *illusztráltam*, kiválasztva a festőibb részeket s az antik épületek közül egyik-másikat.

A filmképek ugyancsak útvesztők lehetnek még a pesti ember számára is, mert ha a beállítások, az előtér és az árnyéktónusok változatai ügyesek és a fotók művészi életlenségét s a szűrőkön át koncentrált fényhatásokat megfelelően alkalmazzuk, akkor a képeknek oly művészi értéket és formákat adhatunk, hogy a Tabánt, mint a magyar filmgyártás úttörőjét — úgy, a közönség, mint az ifjúság — meg fogja becsülni.

A munkámat az illetékes helyeken bemutatattam, de csak biztató ígéretekert kaptam. Pedig a felvételeket tavaszra meg lehetne kezdeni, úgyhogy a jövő szezon-

ban már nemcsak a fővárosi iskolák oktatófilmjei között játszhatná a Tabán filmváltozatát, hanem a most alakuló Magyar Filmmúzeum is értékes anyaggal bővíthetné gyűjteményét. Sietni kell, mert a bontó csákány és az idő kegyetlen pusztítást végez a régiségek között. A Tabán megfilmesítése után az elsülylyedt Budapestről és a vár régiségeiről is egy szép művészi oktatófilmet lehetne készíteni.

Aki a *végnapjait* élő Tabán megfilmesítését felkarolja: az a nemzet történetéből egy dicső emlékü lapot örökít meg a magyar kultúra számára.

ZOMBORY LÁSZLÓ,
a MMOE szakértő-mérnöke:

gy a filmkölcsonzők, mint a mozgósínház-engedélyesek, sokszor tapasztalhatták azt, hogy milyen kellemetlenségek származnak abból, amikor a filmkópiánál nem lehet biztosan megállapítani, melyik az A, B, C stb. példány. Igen sokszor volt alkalmam tapasztalni, hogy milyen áldatlan viták keletkeztek akár filmrongálás esetén, — amikor a mozgósínház azzal védekezett, hogy *nem az a példány* volt nála — vagy akár reklamálás után — mikor meg a filmkölcsonző állígtatta azt, hogy *nem az a példány* volt a moziban.

Ennek a bajnak a megszüntetésére voltak már eddig is próbálkozások, pl. a film végszalagaiba lyukgatott betűk, ez a mód azonban még akkor sem lett volna kielégítő, ha a film közbülső jelenetei is meg lettek volna — több helyen — így betűzve, mert hiszen a film javítása közben e részek kivágásra kerülhetnek és így megint jelölés nélkül marad a film.

Volna a filmkópiák biztos megállapítására egy mód és pedig az, ha a gyárak maguk jelölnék meg *sorozatos számmal* a kópiákat a filmnek a *perforáción kívüli* szélén, olyan formán, mint ahogyan a nyersfilmgyárak jele is rajta szokott lenni egy filmen. Ez aránylag könnyen volna kivihető, csak a kopírozógépek ka-

A FILMKÓPIÁK SZÁMOZÁSA

pujának szélébe kellene megfelelő nyílást készíteni úgy, hogy ebbe egy, a sorszámot megvilágító betét volna helyezhető.

Ennek nemzetközi keresztülvitele a *filmkonferenciák* dolga volna. Én azt hiszem, hogy a filmgyárak szívesen belemennének ilyen sorszámozásba, mert hiszen e mellé *saját* gyári jelüket is oda-tehetnék, ami éppúgy jó reklám számukra, mint ahogy jó ez a nyersfilmgyáraknak. Ilyenformán a film egyik szélén lehetne a nyersfilm gyári jele, a másik szélén pedig a filmfelvevő, illetőleg kopírozó gyárnak a jele és a kópia sorszáma.

Ez a rendszer egyszer és mindenkorra végét vetné a példányok összecserélhetőségének, sőt még a kivágott kis darabkákról is megtudható volna, hogy azok melyik példányból valók, minden képelemen rajta lévén a szám.

Már több ízben előfordult, hogy nekem a mozgóban kivágott kis filmdarabkák alapján kellett megállapítanom, hogy a filmnek *melyik példánya* volt a mozgóban, ami bár nagy munkával jár, de *biztosan megállapítható*, de az érdekelt felek közül az, akire a megállapítás *hát-rányos*, mindig talál *kifogást* a megállapítás *ellen*. A kópiák sorszámozása esetén nem lesz szükség a megállapításnak nagy munkájára és nem lesz helye semmiféle kifogásnak.

HUNNIA-FILMGYÁR

Zugló, Gyarmat-utca 37/39. A cím a régi, a műterem vasfala az eddigi, csak a *szellem új*, amely most az új hangosfilmgyártást megindítja. Ez a szellem az alkotó munka korszakát vezeti be a zuglói műterembe, ahol április közepén kezdik meg a komoly és valóban nemzeti szempontból fontos és jelentős *filmgyártást*. A *Hunnia-filmgyár* mai műtermét 1917-ben építették az akkori Lövészegetyűhelyében, majd a Corvin-filmgyár bukása után, a Filmipari Alap vette át, hogy mint Hunnia-filmgyár folytassa működését. Közel hatéves intervallum után, *Bingert János dr. és Fehér Ernő* vezetésével most már komoly stádiumba lépett a magyar filmgyártás ügye, amely 1931 április 15-ével lépett a megvalósulás stádiumába.

A *Hunnia-filmgyár* műterme teljesen elkészült. Belülről a műtermet hangszigetelő cellotex-réteggel vonták be, azonkívül függönyrendszert vezettek be a műteremben, amelynek teljesen újak az áramvezetői is, amit Siemensék csináltak. A Hunnia az utóbbi időben teljesen újjászervezte a *lámpaparkot is*. A régiek közül alig maradt meg egy-két lámpa, ellenben teljesen új és modern *Efa-és Weinert-lámpák* érkeztek Budapestre, amelyek fölszerelése most van folyamatban, úgyhogy a Hunnia modern fölszerelés tekintetében vetekedhetik bármelyik berlini filmgyári műteremmel. Az új lámpák, amelyek a műteremben *teljesen beépített* díszletek tökéletes bevilágítására alkalmasak, részben szénszálas rendszerűek, részben pedig fojtótekerccses fényszórók. Ezek a fojtótekerccsek a fényszórók sistergését és zümmögését vezetik le és így a fényszórókat alkalmassá teszik a hangosfilmfölvételeknél való felhasználásra.

A filmképek fölvételére a legújabb

típusú *Debrie-féle*, villanyerővel hajtott *automatikus, motorikus* és kocsin járó stativokkal ellátott fölvévegépet szerzett be a *Hunnia*. A hangfölvételre az 1931. típusú, kilenc mikrofonnal dolgozó Tobis-Klang-rendszerű hangfölvévegépet vásárolta meg a gyár a hozzátartozó utószinkronizáló készülékkel együtt.

Ez az új hangosfilm-felvevőkészülék olyképp van konstruálva, hogy a hang színezésére, ellenőrzésére szolgáló úgynevezett mixerbox, nem úgy, mint az eddigi típusuknál, a műterem egyik falába van beépítve, hanem egy külön hordozható és a külső hangtól teljesen elszigetelhető, hatalmas vasboxban, tehát kocsiiban nyer elhelyezést. Ezt a boxot be lehet minden díszletbe tolni, úgyhogy a hangmester nemcsak a hang tisztaságát, hanem egyben annak a játékban való különleges jellegzetességét is meg tudja adni, hiszen ugyanakkor, amikor a box ablakán keresztül látja a színész játékát, az ellenőrző hangszórón keresztül hallja annak hangját és a kettőt a szükséges összhangba így tudja legjobban hozni.

Természetesen nem feledkezett meg a gyár a *laboratórium* újjáalakításáról sem, mert hiszen e tekintetben is lépést kellett tartani az új technikával. A laboratórium ugyanis egy szintén legújabb és legnagyobb A. típusú, *Debrie-rendszerű* hívó-, fixáló- és szárítógépet kapott, amellyel a külföldi legmodernebb laboratóriumok munkáját idehaza nyugodtan el tudja végezni. Ezekkel a gépekkel a legnagyobb párizsi és berlini laboratóriumok, mint pl. az Afifa stb. dolgoznak.

Ujításként az eddig némafilm-leadótermet *hangosleadógéppel* szerelik föl és valószínűleg a Telefongyár gépét fogják itt is felállítani. Az új vetítőteremre lehallgatás céljából van szükség.

Egészen új épület a filmgyár területén az *áramfejlesztő gépház*, amelyet a

legmodernebb áramfejlesztő gépekkel és műszerekkel szereltek föl. Ezt a remekül fölépített gépházat *Fehér* Ernő igazgató tervei alapján a budapesti Siemens-Halske-cég készítette, olyanféle gépekkel, hogy a termelt áram teljes mértékben elegendő az *egész műterem* és az *összes beépített díszletek abszolút tökéletes bevilágítására*.

Az eddigi tervek szerint az új filmgyárban nagyarányúnak ígérkező filmgyártási folyamat indul meg, úgyhogy a *művészi személyzet* megfelelő elhelyezéséről és kényelméről is kellett gondoskodni. A filmsztárok részére *egyes öltözők* állnak rendelkezésre, kényelmes szekrényekkel, mosdókkal, hideg-meleg vízzel, tükrös toilette-szekrényekkel stb. Fölépítettek hat kétszemélyes fürkét az epizodisták számára, míg a statisztéria számára ragyogóan felszerelt nagy öltözők létesültek, ahol minden kényelem és fölszerelés áll rendelkezésre. Ezekben az öltözőkben minden egyes statisztának külön szekrénye van. A színészek részére külön-külön női és férfi fürdőket rendeztek be, de átalakították az eddigi fodrászműhelyt is. Nagyüzem és valóságos *boszorkánykonyha* lett a régi, ósdi asztalos- és lakatosműhelyből, mert ezeket is a legmodernebb gépekkel szerelték föl.

Maga a filmgyár 3800 négyszögöl területű és erre építették föl a 660 négyzetméter magasságú üvegházat. Ebben a műteremben külön utánszinkronizálási termet létesítettek, amely egymagában 120 négyzetméter területű, díszletépítési magassága pedig 8 m., vagyis 8 m. magas díszleteket lehet úgy a nagy műteremben, mint az utánszinkronizálási teremben fölépíteni.

A Hunnia-filmgyár ünnepélyes és hivatalos fölavatását április 15—20. között tartják meg és azon a kormány több tagja, de *Scitovszky* Béla belügyminiszter mindenesetre meg fog jelenni.

A Hunnia-filmgyár átalakítási és szervezési munkálatai nem kis gondot okoztak azoknak, akik a gyár fölépítése, újjászervezése és üzembehelyezése körül évek

óta fáradoznak és akiknek a neveit e cikkünk *elején* kellett volna fölsorolni: dr. *Bingert* János, a gyár kereskedelmi igazgatója, *Fehér* Ernő iparfelügyelő, okl. ja és dr. *Bencs* Zoltán, a gyár művészeti igazgatója. Ez a háromtagú végrehajtó *igazgatóság* lelkiismeretes és szakértő gárdát szervezett maga körül, akik közül ki kell emelnünk *Eiben* István operatort, a legkiválóbb és legtehetségesebb magyar filmoperatort, továbbá *Vincze* Márton, aki a gyár új díszlettervezője és *Lohr* Ferenc mérnök aki Siemensek ajánlatára lett a gyár hangmestere.

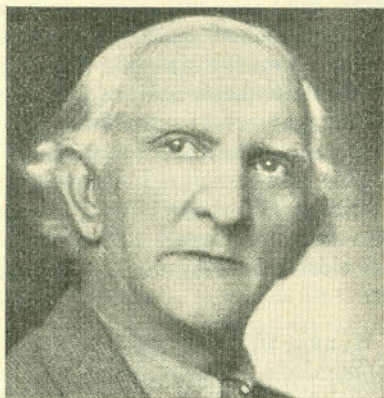
Ez a tetterős és lelkes gárda már április közepén, közvetlenül a gyár fölavatása után hozzáfog az első magyar hangosfilm elkészítéséhez. *Bónyi* Adorján *A kék bálvány* című regényét dolgozzák föl hangosfilmre, amelyből csak magyar verzió készül. Ennek a filmnek a zenéjét *Dolecskó* Béla szerezte, *Eiben* István készíti a fölvételeket, *Lohr* Ferenc mérnök irányítja a hangfölvételeket, *Vincze* Márton a díszlettervező. Ezután a film után készül magyar-német verzióban egy külföldi csoport adminisztrációjával a legközelebbi film, amelynek szövegvételeit *Nóti* Károly írta, zenéjét pedig *Eisemann* Mihály szerezte. Ennek a filmnek a fölvételei előreláthatólag 40—50 napig tartanak.

A Hunnia-filmgyárnak természetesen továbbmenőleg is megvannak már azok a kapcsolatai, amelyek a gyártelep állandó és folytonos kihasználását biztosítják. E kérdésben egyébként az általános magyar szempontokon felül elsősorban magyar közgazdasági érdekek játszanak irányadó szerepet. Minden remény megvan arra, hogy idővel a Hunnia-filmgyárat sikerül a keleteurópai nemzetek filmgyártási központjává tenni és ezzel a magyar gazdasági életnek ezen a téren is egy új éltető eret nyitni.

A új Hunnia — mint mai *első cikkünk reméli* — egyben a magyar film *Feltámadását* is jelenti!

A FILM HALOTTAI

Friedrich Felix, családi néven Rechnitz Frigyes Bódog, fogalom volt a nemzetközi filmszakirodalomban és filmsajtóban. Március 8-án hunyt el 71 éves korában, teljes munkakedvében. Halála hirtelenül jött és mély gyászba ejtette a német filmvilágot, amelynek harminc éven át lankadatlan szorgalmú művelője és munkása volt. Harminc évvel ezelőtt varieté-igazgató volt *Rechnitz* Frigyes, aki hamarosan fölismerete a film jelentőségét és nagy jövőjét. A legnagyobb és legkiválóbb német filmlapoknak volt a szerkesztője, belső munkatársa és sok német szakkönyv került ki avatott tollából. A film őskorában Oszkár *Messter* munkatársa is volt. Éveken keresztül egyik szerkesztője volt a *Lichtbild-Bühnenek*, amely egyik legkiválóbb dol-

gozótársát veszítette el benne. Az L. B. B. Bühnenschau mellékletét szerkesztette legutóbb is, mint a varieté-ügyek alapos ismerője. Friedrich Felix Budapesten született, de már korán került ki külföldre. A magyar nyelven kívül még számos nyelven beszélt és írt tökéletesen és híre messze országok filmvilágába is eljutott. A kiváló filmszakíró fia, *Rechnitz* Viktor, budapesti fogorvos gyászolja. Friedrich Rechnitz néhány évvel ezelőtt Budapesten is tartózkodott és sokszor jelent meg a magyar szaktársak között.

Lupu Pick, a kiváló német filmrendező és festő halála az egész világ filiberkeiben nagy és őszinte részvétet keltett. Március 6-án éjjel, valószínűleg mérgezés következtében, hirtelenül elhunyt és mély gyászba döntötte azokat, akik lelkesedni és dolgozni tudtak a *szép és művészi filmért*. *Lupu Pick* 1886-ban született a romániai Jassziban. Színésznek készült, majd a filmhez került, ahol először *Mia May* partnere volt. Később filmeket is rendezett, főleg azonban szenzációs és artisztikus díszletei keltettek világszerte feltűnést. Március elején még résztvett a Tobis bankettjén, ahol azonban már rosszul érezte magát és már meglehetősen erőltetéssel szónokolt és üdvözölte a német művészi film alkotóit és munkatársait. A német film igaz mesterét és tehetséges munkását veszítette el *Lupu Pickben*, aki az utóbbi években mint a *Dacho* egyik vezetője fejtett ki értékes szolgáltatásokat a német kinematográfia érdekében.

A halál kaszája alaposan megritkította a filmvilág sorait: a letehetségesebb és legnagyobb elméket vitte el sorjában és most *F. W. Murnau* hirtelen és tragikus halálával betetőzte azt a fájdalmat, amelyet a *nagyok* elhúnyta a filmvilágban keltett. Messze idegenben, Kaliforniában érte utól a halál *Murnaut* március 11-én, amint éppen autókiránduláson volt Santa Barbara határában. A kiváló filmrendező autója összeütközött egy teherautóval, majd az út mentén elterülő folyamba zuhant, ahol borzalmas módon fejezte be érdemben és munkában gazdag életét. *F. W. Murnau* Westfáliában született, egyetemi évei után színésznek készült és Reinhardtnál került össze a film nagy embereivel. A háború alatt repülőtiszt volt és ez alatt az idő alatt számos háborús propagandafilmet készített. A háború után teljesen a filmnek szentelte magát. Első filmjének címe *A pupos és a táncosnő* volt. Gyors egymásutánban forgatta a jobbnál-jobb filmeket, mint pl. *Faustot*, *Janningsszal*, *Tartuffot*, majd *Az utolsó ember* című nagyszerű filmjét. Néhány évvel ezelőtt Amerikába

ment, ahol a Foxnál dolgozott. Egyik legszebb filmje a Virradat volt, amellyel világhírnevet szerzett magának, de a többi filmje is tekintélyes erkölcsi, művészi és anyagi sikert jelentett számára. Legutóbb a Déli tengernél dolgozott és most fejezte be ezt a filmet, — a Tabut — amidőn a tragikus autószerencsétlenség érte. Murnau még a Corvin virágzása idejében Budapesten is akart dolgozni, de ezt a tervét nem valósíthatta meg. Időközben O'Briennel mégis Budapesten járt, ahol filmtelhetségeket keresett új filmjei számára.

Dr. Richard Ott, a berlini Filmkurir külföldi rovatának szerkesztője, március 5-én spanyol nátha következtében 67 éves korában meghalt. Az elhunyt évek óta érdemes és filmirodalmi szempontból értékes munkát fejtett ki a Filmkurirnál, amelynek külföldi rovatát mindig magas nívón tartotta. Dr. Ott régebben a Frankfurter Zeitung egyik szerkesztője volt. Évekkel ezelőtt könyvet írt a filmszínházak szervezetéről.

Ferenczy Sándor, a kiváló magyar filmépítész március 5-én tragikus autó-

szerencsétlenség áldozata lett. Autóján Berlinből a neubabelsbergi műtermekbe igyekezett, azonban Nikolasseenél, egy fordulónál az autó nekiment egy fának, úgyhogy összetörtött, Ferenczy pedig súlyosan sebesülten került ki a kocsni romjai alól. Nyomban kórházba vitték, azonban alig néhány órával később súlyos sérüléseibe belehalt. Ferenczy Sándor körülbelül 6—8 évvel ezelőtt a Corvin-filmgyárnál kezdte karrierjét, ahol több filmhez készítette a díszleteket. A Corvin-filmgyár bukása után egy ideig még Budapesten maradt, az egyik színháznál vállalt díszlettervezői állást, azonban rövidesen Berlinbe került, ahol nagy karrier előtt állott. Ezt a karriertörte ketté most bekövetkezett halála, mely nemcsak nálunk, de a német filmvilágban is őszinte részvétet keltett.

Szalai Ödön, a magyar kinematográfia régi munkása, aki a magyar filmkölesznés csecsemőkorában kezdte meg működését, március 20-án 77 éves korában meghalt. A legutóbbi hónapokban hangosgépek közvetítésével foglalkozott. A háború alatt a Star-filmgyárnál dolgozott, majd Bécsben fejtett ki filmkereskedői tevékenységet.

MAGYARORSZÁG FILMFORGALMA 1930-BAN

A *Filmkultura* 1930. évi december 1-jei számában közöltük a magyarországi filmforgalom 1930. évi első kilenc hónapjáról szóló statisztikát. A Statisztikai Havi Közlemények most megjelent 10—12. füzeté közli az egész 1930-ról szóló filmforgalmi statisztikai kimutatást. E szerint 1930. évben behoztunk összesen 142 q nyersfilmet (1929-ben 179 q-t) összesen 387.000 pengő értékben (1929-ben 492.000 P értékben). Ebből a mennyiségből Németországból importáltunk 112 q-t. Megvilágított negatív mindössze 1 q jött be, ez is Németországból.

Ugyancsak visszaesés mutatkozik az 1929. évi filmimporttal szemben a megvilágított pozitív filmek behozatala terén is. Amíg ugyanis 1929-ben több, mint 200 q készfilmet importáltunk, addig

1930-ban már csak 154 q jött az országba összesen 799.000 P értékben (1929-ben 1,074.000 P). Ebből a mennyiségből Ausztriából jött 12 q, Németországból 88 q, Franciaországból 8 q és az Egyesült Államokból 34 q. Kivittünk a megvilágított pozitív filmekből összesen 132 ezer pengő értékben és pedig 3 q-t Ausztriába, 6 q-t Romániába, 8 q-t Németországba és 2 q-t Franciaországba. A német kivitelnél főleg oktatófilmek szerepelnek, míg a román exportnál a Mária nővér néhány kópiája, itt készített román feliratok, végül egy románverziójú hangosfilm kópiái szerepelnek.

Filmhulladékban és selejtfilmben az elmúlt évben 138 q-t exportáltunk és pedig 106 q-t Ausztriába, 32 q-t Németországba, összesen 22.000 P értékben.

AZ OKTATÓFILM

OKTATÓFILM NÉMETORSZÁGRÓL

ünnepélyes keretek között zaj-
 it le március 1-én, mati-
 né keretében, a *Magyar-
 Holland Kultúrgazdasági
 R.-T.* legújabb műsorának,
 a „Németország” c. film-
 nek a bemutatója.

Megjelent a matinén a *Kormányzó úr
 Öfömméltósága*, aki számos alkalommal te-
 kintette már meg az iskolák ifjúsága elé
 kerülő oktatófilmeket. Jelen volt báró
Wlassics Gyula v. b. t. t., a felsőház el-
 nöke, *Almássy László* képviselőházi elnök,
Pogány Frigyes dr., országgyűlési kép-
 viselő, államtitkár, dr. *Maday Gyula* or-
 szágyűlési képviselő, a miniszterelnök-
 ség képviselője *Darányi Kálmán* állam-
 titkár. Jelen volt *Scitovszky Béla* belügy-
 miniszter és úgyszólván az összes mi-
 niszteriumok képviseltették magukat ál-
 lamtitkárjaik útján. A német követség
 részéről *Schön* báró, német követ jelent
 meg családjával, a holland követség és
 konzulátus részéről pedig *C. Aldenburg
 Bentinek* holland követ és családja, *J. C.
 Fledderus* főkonzul és *Jan Vreede* alkon-
 zul jelentek meg családjakkal. Nagy-
 számú más, a társadalmi és hivatalos
 élet előkelőségeiből álló közönség, vala-
 mint a pedagógusok és a budapesti né-
 met birodalmi iskola vezetősége, taná-
 rai és tanulói előtt zajlott le az előadás,
 amelyet *Gesztli Lajos* gimnáziumi tanár-
 nak az oktatófilmügy történetével, mai
 helyzetével és a magyarországi kötelező
 iskolai filmoktatás eddigi eredményeinek
 méltatásával foglalkozó, érdekes előadása
 vezetett be.

A mintegy 2 és fél ezer méteres oktató-
 film végigvezetett bennünket a germán

birodalmon és megismertette a nézővel
 Németországot, úgyszólván minden vo-
 natkozásában. A földrajzi rendben veze-
 tett mozgókép hét felvonása gazdasági,
 földrajzi, néprajzi, ipari és kereskedelmi
 szempontból foglalkozik Németországgal
 és úgy pedagógiai, mint kinema-
 tográfiai szempontból a legnagyobb si-
 kert aratta.

A Magyar-Holland Kultúrgazdasági
 R.-T.-nak ez a theater parée-számba me-
 nő bemutatója alkalmat nyújtott a jelen-
 lévő német követ, valamint a német új-
 kola ünneplésének kapcsán arra is, hogy
 a vállalat a németországi film ünnepé-
 lyes keretek között való bemutatásával
 és a képnek az iskolák részére való elő-
 adásával ismét jelét adja hazafias törek-
 véseinek és a magyar-német politikai és
 gazdasági együttműködés érdekében való
 munkálkodásnak. Ennek egyik legered-
 ményesebb eszköze a társaság „*Bilder
 aus Ungarn*” című hatalmas kultúr-
 filmje, amely immár egy esztendeje sza-
 lad Németország, Dánia és Svájc érde-
 klődő közönsége előtt.

Nemzetközi filmarchívum. Március 14-én
 Párizsban a nemzetközi oktatófilmélet szá-
 mos reprezentánsa jött össze, amelyen fő-
 leg nemzetközi alapokon megszervezendő
 állami filmarchívumok létesítéséről volt szó.
 Az eszméhez német részről igen életrevaló
 ötleteket vetettek föl. A játékfilm-archívu-
 mok mellett oktatófilmek múzeumát és
 archívumát akarják felállítani, azonkívül
 fölmerült annak a gondolata is, hogy Ró-
 mában, a Nemzetközi Oktatófilm Intézetnél
 a kinematográfia eredetére vonatkozóan
 gyűjtik össze a történelmi adatokat és em-
 lékeket.

NEMZETKOZI OKTATÓFILM-KONFERENCIA BÉCSBEN

Ugyanabban az időben, amikor Európa mozgóképszínházigazgatói kongresszusra jönnek össze Rómában, Bécsben tartják meg a 3. nemzetközi oktatófilm-konferenciát. A konferencia időpontja május 26—31 és az osztrák Bildspielbund rendezői a Nemzetközi Oktatófilm-Kamarával (Bázel) együtt. Most tették közzé a konferencia napirendjét, amely a következő pontokból áll:

Első bizottság: Az oktatófilm pedagógiája és lélektana. Bizottsági elnök: dr. Ernst Rüst, Zürich.

Második bizottság: A film a tudomány szolgálatában. Elnök: dr. Richard Meister udv. tanácsos, egyetemi tanár, Bécs.

Harmadik bizottság: A keskeny film. Elnök: Paul Barrier, Párizs.

Negyedik bizottság: A filmtechnika. Elnök: dr. Ernst Rüst tanár, Zürich.

Ötödik bizottság: A filmcenzúra. Elnök: dr. Felix Lampe tanár, Berlin.

Hatodik bizottság: A tanítás kioktatása. Elnök: dr. Walther Günther, Berlin.

Hetedik bizottság: A film és a felnőttek kiképzése. Elnök: dr. Adolf Hübl, Bécs.

Nyolcadik bizottság: A vetített kép. Elnök: dr. Johann Hausteim, Bécs.

Kilencedik bizottság: Aktuális problémák, mint pl. a hangosfilm, a kisformájú filmek stb.

A nemzetközi konferencia ünnepélyes megnyitó ülését május 26-án d. u. 4 órakor tartják meg a Burg ceremóniás termében. Május 27-én üléseket tartanak, 28-án d. e. iskolai oktatófilm-előadások, délután ismét ülés. Május 29-én d. e. Bécs megtekintése, délután újabb teljes ülés. Május 30-án külön ülésen tárgyalják *Az iskola és a hangosfilm* kérdését, majd d. u. 5 órakor záróülés. A kongresszussal kapcsolatban *filmtechnikai kiállítás* rendezését is tervezik.

Olasz film a Balbo-repülésről. A Luce egyik operatőrije résztvett a Balbo miniszter vezetésével elindult olasz nemzetközi óceán-repülésen, amelyről az egész úton igen jól sikerült fölvételeket készített. A film az orboteleki indulással kezdődik, majd bemutatja a repülés egyes etappjait, végül érdekes fölvételeket mutat be Afrikáról, Bahiáról, Rio de Janeiróról és Sao Paulóról, ismét a visszatérést mutatja be, hogy a genoui és római fogadtatással a filmet befejezze. A film előállítását az olasz légügyi minisztérium teljes erővel támogatta.

Pánspanyol filmkongresszus májusban. Május második felében Madridban pánhiszpanó filmkongresszust akarnak tartani, amelyen a spanyol érdekelteken kívül a portugál és délamerikai spanyol és portugál filmérdekeltségek résztvevői jelenének meg. A pánspanyol filmkongresszusnak az a célja, hogy az egész spanyol filmvilágot egységesen megszervezzék. Kérdés mindenestre az, hogy a mai viszonyok mellett meg lehet-e majd tartani ezt a nagyarányúnak ígérkező kongresszust.

Kötelező kultúrfilm a román mozgóképszínházakban. Március elsejével új rende-

let lépett életbe Romániában. E szerint a rendelet szerint minden mozgóképszínház köteles műsorába legalább 300 m. kultúrfilm, mint kísérőműsort, beilleszteni, ellenben a hatóság elrendelheti a filmszínház bezárását. A kultúrfilmekhez a filmcenzúra pirosszínű cenzúralapot ad ki, hogy a mozgóképszínházak vezetői azonnal láthassák, hogy oktatófilmről van szó.

Az iskolai filmoktatás Finnországban. A finn országgyűlés nemrégiben nagy többséggel elhatározta, hogy a hazai iskoláknak oktatófilmekkel való ellátása céljából 80.000 finn márkát állít be a költségvetésbe. A 80.000 finn márkát az Oktatófilm-Szövetség kapta meg, amely még külön 200.000 márká szubvencióban részesül, hogy az iskolák részére elsősorban alkalmas leadógépeket szerezzen be.

A TELEFONGYÁR FOTÓCELLÁS ÉS LEMEZES LEADÓGÉPE A BELFÖLDÖN ÉS KÜLFÖLDÖN REMEKÜL BEVÁLT.

Filmkontingens Lettorszában. Egy új törvény előírja, hogy 1931-ben az összes bemutatásra kerülő filmek 7 és fél százaléka lett gyártmányúnak kell lenni, vagy olyan, a külföldön készült lett kultúrfilmnek, amelyekben lett művészek szerepelnek. Ezek a filmek vámmentesen jöhetnek be az országba, azonkívül előadásuk alkalmával csak a fél vigalmi adót kell fizetni.

Hangosfilm a berlini egyetemen. Dr. Skaupy, az ismert berlini fizikus, aki éveken keresztül az Osram igazgatója volt, az utóbbi időben különös figyelmet fordít a hangosfilm technikai kérdéseire. Dr. Skaupy a berlini egyetem nyári szemeszterében előadássorozatot tart a hangosfilm technikai problémáiról.

A film és a pedagógusok. A düsseldorfi Institut für wissenschaftliche Pädagogik nemrégiben nagygyűlést tartott, amelyen igen sok német tanügyi szakértő vett részt. A nagygyűlés napirendjén többek között a film, a rádió és a grammofoonlemez kérdése is szerepelt. A filmről Monzel berlini tanár tartott előadást. Monzel szerint az iskolai oktatás egyik legfontosabb és legjelentékenyebb eszköze a film, amely olyan értékes és fontos eredményt tud produkálni, amit egyetlen más tanítási segédeszköz nem mutathat föl. Habel kölni tanár a filmoktatásról és annak pedagógiai tapasztalatairól tartott értékes előadást.

Amerikai film Washingtonról. Az amerikai kormány nagyarányú filmet készített George Washingtonról, a nagy amerikai elnökről. A fővételt az egyik hollywoodi filmgyár már elvállalta, de a rendezésnél kormánybiztos fog közreműködni, aki a kormány intenciói szerint jár el. A rendezést az egyik ismert hollywoodi rendező vállalta, akinek a nevét egyelőre még titkolják. A Washington-film nagyrészt színes felvonásokból fog állani.

HANGOSFILM-LEADÓGÉP VÁSÁRLÁSA ELŐTT KÉRJEN ÁRAJÁNLA-TOT ÉS BEMUTATÁST A TELEFON-GYÁRTÓL.

Osztrák katonai ismeretterjesztő filmek. Az osztrák szövetségi honvédelmi minisztérium az utóbbi időben egy csomó katonai jellegű ismeretterjesztő filmet készíttetett, amelyek közül néhányat nyilvánosan is bemutatott. Ausztriában a hadsereg népszerűsítésének egyik igen fontos eszköze lett a film.

Olasz katolikus filmkongresszus. A Consorzio Utenti Cinematografici Educativi, az olasz oktatófilmesek egyesülete, az olasz katolikus körökkel karöltve elhatározta, hogy ez év áprilisában olasz katolikus filmkongresszust rendez. A kongresszus néhány napig tart és azon igen gazdag tárgysorozatot fognak tárgyalni.

Hangosfilm az operációról. A berlini Cäcilien-Krankenhausban nemrégiben hangosfilm-fővételeket készíttetek egy operációról, amelynek során az operáció minden fázisát sikerült hangosfilmre fölvenni. Az operációt Liepmann tanár végezte és mellette asszisztált a kórház valamennyi orvosa, akik az orvosi ténykedéstől eltekintve, egyébként teljesen A. Granovsky rendező utasításai szerint jártak el. A film címe Das Lied des Lebens (Dal az életről) és az első hangosfilm-fővétel, amely naturalisztikusan mutatja be képből, zörejből és szóban egy operáció lefolyását.

**STERN
EXPRESS
FILMSZÁLLÍTÓ**

5 Rue Cardinal Mercier
PARIS IX.

TEL.: GUT. 49 08.
Táv. cím: Sternex Paris.
Vegye igénybe gyorsáru-
szolgálatunkat.

Párizsból, Londonból és
New Yorkból
Budapestre!

Budapesti képviselő:
**FILM-EXPRESS
SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT**

V. BÁTHORY-UTCA 3 SZ.
Tel. 102 07, 124-76, 261-39.

Minden vetítógéphez azonnal szerelhető **VILÁGHIRŰ MÁRKÁS**

FOTOCELLA KÉSZÜLÉKÜNK

felszerelését Magyarországon is megkezdjük. - Működésben megtekinthető az **OLYMPIA MOZGÓKÉPSZÍNHÁZBAN, BUDAPEST, VII, ERZSÉBET-KÖRUT 26.**

Készülékünk idegen szabadalmat nem sért Vezérképviselő Magyarországra és Románia részére **RADING ELECTRIC**
és lemezek kölcsönijáért beszerezhető. **BORHEGYI JÁNOS**
LONDON WIEN

VII, ERZSÉBET-KÖRUT 26.

SZÁMOK A FILM VILÁGÁBÓL.

Quatemala: Bár a délamerikai államok politikailag függetlenek, a film tekintetében azonban teljesen az Egyesült Államok befolyása alatt állanak, ami abból is kiderül, hogy a quatemalai filmpiacot a nagy amerikai filmvállalatok uralják. Az övéké a legnagyobb quatemalai filmszínházak is, így például a Paramounté az 1700 személyes Capitol Quatemala Cityben, míg a Metroé az 1800 személyes Quatemala Citybeli Palace-színház. A vigalmi adó 10%, a film-behozatal 90%-a az amerikai filmekre esik, míg a 10% német és francia filmek között oszlik meg. Filmkölsöndíjak fejében a nagy mozgóképszínházak a bruttó bevétel 30—35%-át fizetik, míg a kisebb filmszínházak fix kölcsöndíj mellett játszanak.

Ausztrália: Egy nemrégiben megjelent statisztika szerint az ötödik világrészen 1250 filmszínház játszik, körülbelül egymillió befogadóképességgel. Figyelembevéve a hatmillió világrészt, minden hat lakosra jut egy mozgóképszínház. A mozgóképszínházak nagy része két hatalmas konzern érdekelttségéhez tartozik. Ausztrália legnagyobb filmszínháza a sidney-i Capitol, amely 3000 személy befogadására alkalmas és 75 egyéb filmszínházzal egyetemben az Union Theatre Circuit érdekelttségéhez tartozik. A Hoyt Circuithez 101 mozgóképszínház tartozik, amely most épít egy 4000 személyes filmszínházat. A két konzern között éles küzdelem folyik. Az ausztráliai filmszínházak között 400 már áttért a hangosfilmre. 1926-ban közel 2000 filmet importáltak, 1927-ben már 2200 volt az importált filmek száma. Ezek közül 1680 származott Amerikából.

Csehország: A múlt év december 15-ig 1817 filmszínház volt a cseh köztársaság területén üzemben, összesen 538.000 ülőhellyel. Ezek közül mindössze 141 volt hangosfilmszínház. Területi elosztásuk szerint a mozeóképszínházak így oszlanak meg: Prágában játszik 111 filmszínház (hússzal több, mint Budapesten), a tulajdonképeni Csehországban, Prága kivételével, játszik 951 mozgóképszínház, Morvaországban és Sziléziában 534, a Felvidéken 182, míg a régi Északkelet-Magyarországon 36 filmszínház van üzemben. A hangosgépek közül a Klang vezet, amennyiben 53 mozeóképszínházban szereltek fel Klang-gépet, Pacent-gép működik 27, Kinophon (csehgyártmányú leadógép) 22 és csak 16 Western Electric-gép. A nagyobb városok közül Brünnben 37, Pozsonyban 13, Mährisch-Osterauban 12, Pilsenben 8, Olmützben és Reichenbergben egyenként 7, Budweisben és Ungvárott egyenként 5 filmszínház szórakoztatja a közönséget.

ZEISS IKON

tól rendeljen fotócellás kiegészítést a lemezes készülékekhez

EGYEDÁRUSÍTÓJA:

OLÁH GYÖRGY

GÉPÉSZMÉRNÖK:

VIII, RÖKK SZILÁRD-U. 20. TEL. J 334-40

A Filmművészeti Évkönyv 1931. évi kötetének

ára 5.— pengő.

Megrendelhető a Filmkultura kiadóhivatalában, Budapest, VII., Erzsébet-körút 30.

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

ELŐFIZETÉSI ÁR:

1 évre 10 pengő. — 1/2 évre 5 pengő.

Felelős szerkesztő és kiadó: Lajta Andor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 30.

Tel.: József 363—76.

Párizsi szerkesztőség:

Artur Vitner,

12, rue Alasseur Paris, (XV.) Champs de Mars.

Megjelenik minden hónap elsején.

Minden cikkért a szerző felel.

Friedmann-nyomda, Wesselényi-u. 40.

Budapesti filmpiac Film megjelenések 1931. március havában

JELMAGYARÁZAT: Megj.=Megjelenési hely — H.=Hossza — F.=Felírás
M.=Műfaj — Fősz.=Főszereplők — C.=cenzura — a.=aluli — f.=felüli.

ANTAL JÓZSEF FILMKÖLCSÖNZŐ, Rökk Szilárd u. 20. Tel.: 353-17 és 301-01	III/14	Hívjon és jövek. — Megj.: Royal Apolló. — H.: 2600 méter. — Műf.: Grotoszték vígj. — F.: Magyar. — Fősz.: Willy Forst. — C.: Aluli.
CITO CINEMA (Feldmann Izsó), Rökk Szilárd-u. 16. Tel.: J. 412—71.	III/26	Éva leánya. — Megj.: Tivoli. — H.: 2000 m. — Műf.: Vígjáték. — F.: Garami Andor. — Fősz.: Anny Ondra, Albert Paulig. — C.: Aluli.
DANUBIUS R. T., Akácfa-u. 6. Tele- fon: J. 431—95.	III/5	Pajtásszeretem. — Megj.: Uránia, Ufa. — H.: 2083 m. — Műf.: Hangon vígj. — F.: Siklósy Iván. — Fősz.: Gretl Berndt, Lucie Englisch, Werner Fuetterer. — C.: Aluli.
FOX-FILM r. t., Rákóczi-út 19. Tel.: 314—37 és 316—58.	III/5	Ének a szerelemről. — Megj.: Corvin. — H.: 2274 m. — Műf.: Dráma. — F.: Szántó. — Fősz.: John Mac Cormack. — C.: Aluli.
	III/12	Hollywoodi éjszakák. — Megj.: Corvin. — H. 2052 m. — Műf.: Énekes vígj. — F.: Szántó. — Fősz.: Lele Lane, Dixie Lee, Franck Richardson. — C.: Aluli.
GAUMONT LEON filmkölcsönző, VIII., Rökk Szilárd-utca 20. Tel.: 301-01 és 353-17	III/19	...és megindult a föld (Moloch). — Megj.: Omnia. H.: 1972 m. — Műf.: Dráma. — F.: Pacséry László. Fősz.: Heinrich George. — C.: Aluli.
IRIS-FILM R. T. Népszínház-utca 13. Tel.: 363-17 és 374-14	III/16	Afrika beszél. — Megj.: Palace, Corso. — H.: 2300 m. — Műf.: Expedíciós. — C.: Aluli.
KULTURFILM Budapest, VIII., Nép- színház-u. 21. — Tel.: J. 368—98.	III/9	Zöld sárkány. — Megj.: Imperial, Phönix, Fészek. — H.: 1850 m. — Műf.: Kalandor film. — F.: Papp Béla. — Fősz.: Richard Talmadge. — C.: Aluli.
	III 19	J'accuse (Vádollak). — Megj.: Pátria, Fészek. — H.: 2807 m. — Műf.: Dráma. — F.: Szántó Lajos. — Fősz.: Severin Mars. — C.: Aluli.
METRO-GOLDWYN- MAYER DISTR. Budapest, VIII., Főh. Sándor-tér 3. — Tel.: J. 444—24, 444—25.	III/7	Tenger réme. — Megj.: Rádus. — H.: 1953 m. — Műf.: Dráma. — F.: Pacséry. — Fősz.: Raquel Torres. C.: Felüli.
	III/13	Északi szeretem. — Megj.: Rádus. — H.: 1789 m. — Műf.: Dráma. — F.: Erb. — Fősz.: Arnold Korff. — C.: Aluli.
	III/1	Sevillai énekes. — Megj.: Rádus. — H.: 2878 m. — F.: Erb. — Fősz.: Ramon Navarro. — C.: Aluli.
MŰVÉSZFILM, Rákóczi-út 40. Tel.: 403—97.	III 26	Futballhősök. — Megj.: Ufa, Corvin. — H.: 2100 m. — Műf.: Vígjáték. — F.: Mihályi I. — Fősz.: Zoro és Huru. — C.: Aluli.

FILMKULTURA

PARAMOUNT FILM-FORGALMI R. T. Budapest, VII., Rákóczi-út 59. — Tel.: J. 344-37 és J. 405-22.	III/5	Chevalier milliomos lesz. — Megj.: Décsi. — H.: 2205 m. — Műf.: Vígjáték. — Fősz.: Chevalier. — C.: A.
	III/16	Sátán ünnepe. — Megj.: Décsi. — H.: 2158 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Camilla Horn. — C.: Felüli.
	III/24	Marokkó. — Megj.: Décsi, Uránia. — H.: 2626 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Marlene Dietrich. — C.: A.
PÁTRIA FILM-VÁLLALAT, VII., Erzsébet körút 8. Tel.: 406—25.	III/24.	Madame Pompadour. — Megj.: Royal Apolló. — H.: 2290 m. — Műf.: Operette. — F.: Fodor. — Fősz.: Kurt Geron, Anny Ahlers, Ida Wüst, Ambrus Irén, Walter Jankuhn, Verebes Ernő, Fritz Odemar, Wilhelm Bendow. — C.: Aluli.
PLESZ FERENC FILMVÁLLALATA, Erzsébet-körút 24. Tel.: J. 352—87.	III/13	Kárpátoktól az Isonzóiig. — Megj.: Fórum. — H.: 2000 m. — Műf.: Dráma. — F.: Radó István. — C.: A.
	III 5	Szélhámosok ördöge. — Megj.: Fészek, Phönix. — H.: 2100 m. — Műf.: Kalandor film. — F.: Váci Dezső. — Fősz.: Carlo Aldini. — C.: Aluli.
SUPER-FILM, VII., Erzsébet körút 9. szám. Tel.: J. 366—94.	III 5	Igy nem csókol, csak bécsi lány. — Megj.: Nyugat, Turán, Phönix. — H.: 2118 m. — Műf.: Románc. — F.: Fehér Endre. — Fősz.: Werner Fuetterer, Greta Greal. — C.: Aluli.
	III/12	Szemérmes a szeretóm. — Megj.: Nyugat. — H.: 2138 m. — Műf.: Vígjáték. — F.: Engel György. — Fősz.: Otto Gebühr, Lia Eibenschütz. — C.: Aluli.
	III/26	Montmartrei pokol. — Megj.: Nyugat, Phönix. — H.: 2564 m. — Műf.: Kalandor. — F.: Engel György. — Fősz.: Suzy Vernon. — C.: Aluli.
TURUL-FILM Budapest, VII., Miksa utca 7. — Telefon: József 369—42.	III/26	Papucshős. — Megj.: Roxy, Fortuna. — H.: 507 m. — Műf.: Burleszk. — F.: Szántó Lajos. — Fősz.: Lary Dan.
		Mister Ham kiróg a hámból. — Megj.: Roxy, Fortuna. H.: 554 m. — Műf.: Burleszk. — F.: Szántó Lajos. — Fősz.: Lary Dan.
	III/30	Muszáj megnősülni. — Megj.: Roxy, Imperial. — H.: 1623 m. — Műf.: Vígjáték. — F.: Szántó Lajos. — Fősz.: Jonny Haynes. Harc a becsületért. — Megj.: Roxy Fortuna. — H.: 1891 m. — Műf.: Vígjáték. — F.: Szántó Lajos. — Fősz.: Jonny Haynes.
UFA-FILM R. T. Budapest, VIII., Kölcsey-utca 4. — Tel.: J. 351—36, 336—21.	III/17	Viharok a Mont Blanc felett. — Megj.: Ufa, Omnia, Orion. — H.: 3400 m. — Műf.: Dráma. — F.: Lándor. — Fősz.: Leni Riefensthal, Sepp Rist. — C.: Aluli.
UNIVERSAL FILM R. T. Budapest, VIII., Nép-színház-u. 21. — Tel.: J. 391—76.	III/13	Magasabb diplomácia. — Megj.: Fórum. — H.: 2000 m. — Műf.: Vígjáték. — F.: Pacséry. — Fősz.: Hans Junkermann, Olga Csehova, Tala Birell, Johannes Riemann. — C.: Felüli.
WARNER BROS First National Vitaphone Pictures VII., Erzsébet-krt 9. Tel.: J. 325-90 és 91.	III 17	Démonok iskolája. — Megj.: Uránia. — H.: 2110 m. — Műf.: Vígjáték. — F.: Fodor. — Fősz.: Conway Tearle, Wimej Lightner.
	III/25	Istenek fia. — Megj.: Corvin. — H.: 2024 m. — Műf.: Dráma. — F.: Fodor. — Fősz.: Rich. Barthelmes. Hajnali őrzár. — Megj. Orion, Omnia — Műf.: Dráma. — F.: Fodor. — Fősz.: Rich. Barthelmes.

**MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEM-ENGEDÉLYESEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE**

BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-Ucca 36.

TELEFON: JÓZSEF 360-05.

HIVATALOS ÓRÁK 9-12-IG.

A Filmkultura minden egyes számát az Egyesület tagjai díjtalanul kapják

AZ ÚJ MOZIRENDELET

A belügyminiszter 128084/1931-VII. B. M. szám alatt új rendeletet adott ki a következő szöveggel:

A kis- és nagyközségekben lévő mozgófényképezem rendőrhatalósági ellenőrzése eddig nem volt egységesen szabályozva, emiatt a rendőrhatalóságok e tekintetben eltérő gyakorlatot folytattak és ez sok esetben az engedélyesek súlyos anyagi megterhelésével járt.

Az egyöntetű eljárás biztosítása végett elrendelem, hogy az egyes mozgófényképezem engedélyesek kötelesek a rendőrhatalósági ellenőrzést végző járási főszolgabíró, illetőleg az ő általa megbízott tisztviselő (községi jegyző) részére minden előadáson két elsőrendű ülőhelyet fenntartani.

Olyan helyeken, ahol községi rendőrség van, a 300 személyen aluli befogadóképességgel bíró mozgófényképezemekben egy, a 300 személyen felüli befogadóképességgel bíró üzemekben pedig legfeljebb két rendőrvetényelhető ki, akik részére az engedélyes tartozik, egy, illetve két ülőhelyet biztosítani a kijárat közelében.

A rendőrhatalóság nem köteles állandóan ellenőrzést gyakorolni, évenként azonban az üzemek feltétlenül megvizsgálandók.

A rendőrhatalósági ellenőrzésért (az előadásokon való megjelenésért) semmi néven nevezendő díjazás (költségmegtérítés) nem számítható fel.

Az előadáson megjelenő községi rendőrdíja pedig, napi kettő pengőnél nagyobb nem lehet.

A 112920/1924. B. M. számú körrendeletben foglaltak ellenére a tűzrendészeti hatóságok sem követtek egységes eljárást. Sokszor ugyanis oly esetben is rendeltek ki tűzoltót a mozgófényképezem mozgóképfelvételeire, amikor azt tűzrendészeti szempontok nem feltétlenül tették szükségessé.

Az egységes eljárás biztosítása érdekében — az idézett számú körrendelet hatályaon kívül helyezése mellett — a következőket rendelem:

A mozgófényképezemben a vetítőkamrának a nézőtértől tűzbiztosan, füstmentesen elkülönítettnek, a helyiségnek pedig befo-

gadóképességének megfelelő számú vész-kijáráttal ellátottnak kell lennie. A jövőben tehát csak oly mozgófényképezem mozgóképfelvételeinek kell tűzoltói ügyeleti szolgálatot teljesíteni, ahol e követelmények ez idő szerint bármily körülmény folytán névtelen még hiányoznának.

Ha azonban a helyiségben, annak állandó vagy rögtönzött színpadán, bárminő előadást díszletekkel tartanak, az előadásra az elsőfokú tűzrendészeti hatóságnak tűzoltót kell vezényelnie. A tűzország — a színpad nagyságához képest — ily esetben is legfeljebb két tagból állhat. A tűzország ügyeleti díja személyenként legfeljebb két pengő lehet.

Az elsőfokú tűzrendészeti hatóság a mozgófényképezemeket szakértő (tűzrendészeti felügyelő, vagy helyi tűzoltóparancsnok, tűzoltótiszt) bevonásával félévenként hivatalból köteles ellenőrizni.

Dr. Scitovszky Béla s. k.

Minden filmszínház fotócellát kap. Az Egyesület vezetősége részéről komoly tárgyalások folynak abban a tekintetben, hogy valamennyi magyarországi filmszínház hangosfilm-leadógépét fotócellával felszerelhesse. A fotócella felszerelését az teszi szükségessé, mivel a Hunnia-filmgyárban készülő magyar és külföldi verziójú filmek hangszálas hangosfilmek és így a magyar film szolgálatában történik a fotócellával való felszerelése. Az Egyesület arra törekszik, hogy mindenki olcsón és kedvező feltételek mellett kaphassa meg a szükséges fotócellákat.

Új gépésztanfolyam. A jelenlegi mozgófényképezői tanfolyamra többen jelentkeztek, mint amennyit fölvehettek, ezenkívül vidéken sokan vannak még, akik a rendes tanfolyamot itt Pesten annak hosszúsága miatt anyagilag nem bírják, ezért az Egyesület közbenjárására kilátás van arra, hogy májusban vagy júliusban a tanfolyam igazgatósága egy egész nap tartó, összevont, öthetes tanfolyamot tart. Akik ezen a tanfolyamon résztvenni óhajtanak, a tanfolyam igazgatóságánál (VIII., Tavaszmező-utca 15.) közönséges levelezőlapon jelentkezzenek.

**Speciális filmszállítások,
a világ minden részébe.**

Leggyorsabb

vámkezelés a Nyugati és Keleti pályaudva-
rokon, a fővárhivatalban
és a hajóállomásokon

H é b e l

nemzetközi szállítmányozási és
elvámolási vállalat,

IV., Váci-ut 1. sz.

Telefon: Aut. 159 - 47.

**MAGYAR
FILMIRODA**

BUDAPEST, VIII. FŐHERCEG SÁNDOR-UTCA 7

TELEFON: JÓZSEF 455-10.

FILMHIRSZOLGÁLAT

városi-, községi-, családi-, gyári-,
ipari-, sport-felvételek.

Kockanagyítások, folóüzem.

PEROLIN

CIKKEK EGYEDÁRUSÍTÓJA

„PHÓBUS“ MŰSZAKI ÉS
OLAJKERESKEDELMI R. T.
V. KOSSUTH LAJOS-TÉR 9

UJ TELEFON:

AUT. 117-23.

**A legjobb és a világ legismertebb
LÉGFERTŐTLENÍTŐ SZERE!**

Minden filmszínházban nélkülözhetetlen!
KÉRJEN DIJTALAN BEMUTATÁST!

**Krupka filmgyár
és laboratórium**

BUDAPEST,

VIII., Józsei-körut 71-73.

TELEFON: 339-07.

Berendezkedtünk a fotócellás és
lemezes filmek lehallgató és össze-
állító munkálatokra.

Átszakadt lemezek javítása.

◀ **Készít mindentajta felvételt.** ▶

Meitner Mór

mozgósínház-berendezési és elektrotech-
nikai berendezési és elektrotechnikai,
mechanikai, villanyvilágítás- és erőátvi-
teli telepeket berendező vállalat

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 21.

Telefon: 338-77.

Vetítógépek. — Javítások. — Hangos-
filmkészülékek lemez- és fotócellás rend-
szerre. — Mozgósínházak teljes beren-
zése.

Meitner Mór (Memophon)

a Samson—Electric Company new-
yorki hangosfilm-készülékgyár vezér-
képviselte.

ROHRMANN JÁNOS

Elektrotechnikai és mechanikai gyára

BUDAPEST VII, SAJÓ-UTCA 5/2

ALAPÍTOTT 1904

SPECIÁLISTA:

**Mozigép és felszerelési
tárgyakban.**

ÁPRILISI MEGJELENÉSEINK:

BROADWAY CÁRJA

BETTY COMPSON ÉS JOHN WRAY

Sportbecsület

George Lewis és Dor. Gulliver

Vásári primadonna

Mary Nolan

Ballépések

Gerda Maurus és Oscar Sirma

(Produkción kívül.)

ORKÁN

LUPE VELEZ és W. BOYD

TELJESEN ÚJ FELDOLGOZÁSBAN.

(Produkción kívül.)

Universal Film Részvénytársaság
VIII, Népszínház-u. 21. Tel. J 391-76

NYERSFILM

POZITIV, NEGATIV EREDETI GYÁRI ÁRON

DUPFILM, EXTRA-RAPID, KINECHROM, PANKINE, SUPERPAN

SZINES POZITIV! HANGÓSFILM-NEGATIVOK! ANILIN FESTÉKEK!

Vezérképviselő Magyarország részére:

LAJTA ANDOR

Budapest, VII., Erzsébet-körút 30. Telefon: J. 363-76.